

Unai Oñederra
Iván Giménez

DEMAN

Lan Erreforma garaitzeko xake partida erraldoia

IZAN TA ESAN

002

DEMAN

Lan Erreforma garaitzeko xake partida erraldoia

Aurkibidea

- 3**   1   Indarra ez da ezerezetik sortzen
- 4**   2   Ongi etorri Autobarrera
- 6**   3   Madrileko antzerkia ez dugu gustoko euskaldunok
- 8**   4   Hemen lan egin, hemen negoziatu... Hemen grebara
- 10**   5   Xake partida martxan: aurreneko mugimendua, enpresarena
- 13**   6   Bigarren mugimendua: eskirolen bila, ziztu bizian
- 16**   7   Basamortuaren zeharkaldia
- 18**   8   Gatazka hedatuz... Eskoziaraino
- 21**   9   Agur, mister Marshall
- 23**   Deman-en ELAko delegatuak
- 23**   Eskerrak enpresa batzorde hauei

Editorea: Manu Robles-Arangiz Institutua

Fotokonposizioa: Horrika

Inprimategia: Bilbograf

ISBN: 978-84-932652-5-0

Lege gordailua: BI-1.575-2012

1 Indarra ez da ezerezetik sortzen

“Manipulazio saiakera hutsa izan da, azken finean” Madrileko bilera (2011ko urrian)

“Honaino iritsi da lan erreforma, gure ataraino hain justu; baina ez diogu gure enpresan sartzea utzi” Greba ondoren (2012eko maiatzean)

Garaipen bat garai txarrean? Ez da posible. “Ez dago ezer egiterik” esaten dutenentzako erantzuna izan daiteke Demaneko adibidea. Oso garai txarretan lortu dutelako garaipen ia borobil bat, multinazional baten aurka, barreatuta dauden lankideak batzen, Madril dena negoziatzeko joerari aurre egiten, beste sindikatuen azpijokoak azaleratuz, beste lantegien beharginen elkartasuna erakartzen... Deman-eko gatazkak gaur egungo borroka sindikalaren osagarri guztiak biltzen ditu, historia eredu-garria -eta erakusgai den aldetik erabilgarria oso- sortzeko. Haien ondortik etorriko direnentzako irakaspen baliotsua izanen da, enpresarekiko gatazka batean langileek erabilitako betiko tresnak erabat gaurkotu dituztelako, greba dinamiko bat aurrera eramanez, xake partida erraldoi bat balitz bezala, beti areriores eraso berriei jokabide berrieekin erantzunez, irabazi arte. Erregea erorarazi arte.

Gatazka hasi baino askoz lehenagotik, Deman-eko ia langile guztiak ELAko afiliatuak ziren, 4 bat izan ezik, eta horrek laguntzen du enpresari aurre egiteko indarra nondik datorren ulertzeko. Garai batean, beste enpresa baten pean zeudenean, langileak bozkatu zuten ea guztiak sindikatu bakarrera afiliatu behar zuten ala ez. Baiezkoak irabazi ondoren zein sindikatura afiliatu aukeratu zuten. Prozedura bitxia izan arren, esanahi deigarri bat dakar: guztiok batzen bagara gure ustez den sindikaturik indartsuenarekin (edo zintzoenarekin), askoz errazagoa izanen da gure baldintzei eustea. “Jendeak ezberdin pentsatzen badu ere, azkenik ELArekin bat etorri da, hobeto defendatu zituelakoan edo”, azaltzen du Jaione Zamoranok, Deman-eko langile nafarrak.

Bereizten dituzten gauzak erlatibizatu ondoren, Deman-eko langileria hasi zen bere bidea egiten, eta urteak pasa ahala, Zerbitzuetako hitzarmenak saihestu eta Gipuzkoako Metaleko sektorean sartu ziren. Ez zitzaien nahikoa iruditu, eta Metaleko hitzarmenaren baldintzak hobetzen zituen enpresa hitzarmena sinatu zuten. Horren adibidea da 35 orduko lan astea, besteak beste, baina ezin da pentsatu bide hori erraza izan zenik. Bide horretan, beste greba bati ekin zioten 2005ean, eta agian gatazka haren oihartzuna zabaldu egin zen Euskal Herriko mugetatik harago. “Duela urte batzuetatik hona, Estatu mailan gure enpresaren barruan badaukagu borrokalari sutsuen ospea, ez dakit merezi dugun ala ez, baina egia da hemendik kanpo ia inor ez dela mugitzen”, baieztatzen dute Gipuzkoako Deman-eko delegatuek. Hala ere, urteetako ibilbide zintzo hori froga erabakigarri bati aurre egitear zegoen, haiek jakin gabe...

2 Ongi etorri Autobarrera

Autobar.com webguneko laugarren albiste nagusia: “21st July 2011 Autobar acquires Serventa”. 2011ko uztailaren 21a Autobarrek Serventa eskuratu du. Eta honela segitzen du ingeles jatorrean: “Autobar Group-ek gaur Servicio de Venta Automatica SA (Serventa) erosi dio Dinamia Capital Privado akzionista nagusiari, Nmas1 Private Equity-ri eta beste akzionista txikiei. Serventaren egoitza nagusia Madrilen dago. 750 langile eta 25.000 vending makina ditu martxan estatuan barreiatuta adar desberdinetan”. Horietako adar bat, *Norteko* lurralde basatietan, Deman da.

Autobarren data loriatsu horretatik bi egun pasata Urnietan ziren Autobarreko zuzendariak. Hemengoak sorpresaz harrapatu zituen. Ibon Fontan bera, enpresako ELAren bitarteko sindikala, oporretan zen. Hala-nola gerturatu zen bilerara.

Bilera inprobisatua izanagatik, ongi joan zen. Langileen ordezkariak pozik atera ziren. Idatzizko akordio bat lotu zuten: momentuz behintzat ez zen inor kaleratua izango. Behean asanbladan zain zituzten langileen animoak lasaitzeko irrikitan, berehala jaitsi ziren berria ematera.

Irribarrearekin eta aldarte onean sartu ziren salan, eta langileei zuzendaritzak emandako berriak azaltzen hasi. Aurpegia aldatu zitzaizen, ordea, langile batek eskua altxatu zuenean: “oraintxe deitu didate 4 kaleratu dituztela esanez. Telefonoz eman diete berria”.

Sinetsi ezinik ordezkariak gora igo ziren berriro minutu batzuk lehenago enpresak eman zion paper sinatu berriarekin. Kaleratzerik ez zela egongo idatzia zeraman. Papera sinatu zutenetik asanbladara jaisteko denbora labur horretan, enpresak 4 langile kaleratu zituen telefonoz. Ezin zuen izan. Zuzendariaren bulegoan sartu eta akordioaren papera mahaira bota zioten azalpen eske. “Gaizki ulertua izan da” izan ziren bere hitzak aurpegian irribarre ironikoa zuela. “Lehen egunetik gezurretan. Sinesgarritasun guztia galdu duzue gurekiko” Ibonen erantzuna, eta danbateko bat atean.

Lau kaleratzeek erantzuna merezi zuten langileen aldetik. Abuztua, baina, garai txarra da grebetarako. Enpresaren estrategia izan zitekeen agian; langileek udan kartutxoak erretzea nahi zuen. Denborak neurtzearen garrantziaz ohartu ziren Demaneko langileak, eta 4 eguneko greba egin zuten, aurrerago etorriko zen gatazkaren sarreratxo bat besterik ez zela jakitun.

Demaneko langileak hasiak ziren dastatzen Autobar.com webguneko albistearen amaierako Andrew Bristow Zuzendari Ejekutiboaren hitzak: “Serventa asko hazi da azken urteetan berrikuntzari eta langileen lan gogorri esker, bezero zerrenda enbidiagarria lortuz. Ongi etorria eman nahi diet Serventako langile eta bezeroei Autobar Group of companies-era”.

3 Madrileko antzerkia ez dugu gustoko euskaldunok

Estatu mailan borrokalari ospea ez ote zen merezita zalantzan bazebilen ere, handik gutxira oso argi geratu zen egia borobila zela, eta kanpoko zelaian jokatzuz gainera. Aipatutako greba labur horretatik gutxira, “egunen batean eta ezustean, deialdi bat luzatu ziguten Madrilen burutu behar zen bilera batera joateko, beste herrialde eta probintzietako langileen ordezkari guztiekin batera. Egia esan, ez genekien modu zehatzean zertara gindoazen, baina oso epe motzean konturatu ginen zertan ari ziren enpresaburuak eta haiengandik hurbilegi zebiltzan sindikalista batzuk”, gogora ekartzen du Ibon Fontan-ek. “Luxuzko hotel bat ordaindu ziguten eta guzti, agian erlaxaturik egoteko”. Dena den, bilera gela nagusi batean sartu orduko, enpresaburu guztiak, abokatuak eta beste batzuk zeuden mahai distiratsu batean eserita, eta haien aurrean Estatuko txoko guztietatik etorritako langileen ordezkariak.

Antzerki erraldoi bat ez ote zen susmoa zabaldu zen ELAkideen artean, baina zalantzak ez zuen gehiegi iraunen. “Hasi ziren Autobar enpre-

saren handiak gorai patzen eta abar, baina azken finean erregulazio-espeditante bat aurkeztera etorri zirela kontatu zigun". Autobarrek Estatu osoan zeuzkan enpresa guztiak, erosi berriak hain justu, batu nahi zituela, tokian tokiko baldintzak berdinduz, edo behintzat homogeneousatuz. Prozesu hori garatzen zen bitartean, enpresak erregulazio espeditante bat indarrean jarri nahi zuen, modu paraleloan, Estatu osoko Autobarreko langileak barne. "Azkenik, horretarako zen bilera nagusi hori, soldatak, plantillak eta baldintzak murrizteko tresna, besterik ez".

Erregulazioa iragarri bezain laster, mahai nagusian zegoen zuzendaritzak "hamabost minutuko epea" eman zien hor zeuden langile guztiei beren ordezkariak aukeratzeko. "Hemendik hamabost minutura itzuliko gara, eta hemen egongo direnekin hasiko gara negoziatzen". Hori zen Autobarren agindua, pelikula txarretan bezala. ELAkideek berehala ohar-tu ziren bezala, ez zegoen alde sindikala antolatzeke ez eperik, ez gogorik, modu sinesgarri batean egin nahi izanez gero bederen. Txoko guztietatik bildutako beharginek ez zuten elkar ezagutzen eta, handik gutxira ikusiko zen bezala, ezta zer ikusirik ere. "Berehala hasi ziren hizketan ez dakit nongo bi sindikalista, ahalik eta lasterren antolatu behar genuela esanez, itzuli behar zen zuzendaritzarekin erregulazioa negoziatzen has-teko egun horretan bertan", gogora ekartzen dute Ibon Fontanek eta Jaione Zamoranok.

Une hartan, ELAkide batek eskua altxatu zuen, antzerki hori gehiagorik ezin jasan: "Ba, aizue, nongoak zarete? Noren izenean ari zarete hitz egiten? Zer nolako ordezkari-tza daukazue?". Eta pastela agerian geratu zen. UGT eta CCOOko liberatuak ziren, eta ez inongo enpresako langileak. "Ba, orduan, langileak ez bazarete, isil zaitezte, hemen negoziatu beharrekoak ez dizue inolako eraginik eginen eta". Honek zalaparta sortu zuen aretoan, eta bertan behera utzi zuen enpresaren hasierako asmoa, hau da, han bertan erregulazioa hitzartzea, kaleratze eta guzti. "Hasiera hasieratik konturatu ginen, entzerrona besterik ez zela; enpresak bere neurriko jendearekin dena adostuta zeukala, eta eszenatoki orokor horretaz baliatuz, komeni zitzaizkion ordezkari sindikalak aukeratu nahi zituela", azaltzen du Ibon Fontanek. Alabaina, oso ageria zen UGT eta CCOO-

ko liberatuen jarrera, beti ere egun berean bertan alde sindikala nolakoa izan behar zen erabakitzea. "Manipulazio saiakera hutsa, azken finean".

ELAkideek argi eta garbi utzi zuten ez zutela inolako negoziatorik egingo bere lan zentroen lankideekin kontsultatu arte, "Madrilen iragarritako 170 kaleratzeen afera garrantzitsuegia zelako han bertan erabakitzeke, eta gainera gu ordezkatzeko ez gintuen talde sindikalista baten bidez". Gauzak horrela, ELAko langileek erabaki zuten Madrileko negoziaketetan ez parte hartzea, Estatuko beste txokoetatik iritsitako eskaerei entzungor eginez. "Harrituta geratu ginen beste probintzietako langileek gu ez joateko eskatzen zigutenean". Antza, sektore honetako enplegatuek badaukate Euskal Herriko borrokatzeko dohainaren irudi bizia, eta hauexek alde eginda, salduta zeudela igartzen zuten. "Ez ezazu alde egin", esan zieten.

4 Hemen lan egin, hemen negoziatu... Hemen grebara

Hala eta guztiz ere, Demaneko langileek erabaki zuten Madrileko mahai horretan ez parte hartzea, bazegoelako zer galtzeko irabazteko baino. "Gure gauzak Euskal Herrian negoziatu eta, ahal bada, hitzartu behar dira, eta ez Madrilen, non guk ez daukagu inolako indarrik". Ez UGT-ek ez CCOO-ek ez dute ordezkartzarik Euskal Herrian, orduan "ez dute gure baldintzak erabakitzeke inongo zilegitasunik". Areto hartatik ateratzerakotan, Autobarreko zuzendaritzak modu honetan mehatxatu zien: "Madrilen hitzartutakoa aplikatuko dizuegu, nahi eta nahi ez".

Eztabaida zehatz honen pean, oinarritzko jarrera dago: bertan lan egin, bertan erabaki. Eta hori oso argi zeukaten Madrileran joan ziren

ELAkideek. "Ea zer gertatzen zen ikustera gindoazen, eta aurretik geneuzkan ideiak are argiagoak bihurtu ziren handik itzulitakoan. Haiek erabakitakoa aplikatuko digutela? Hori ikusi behar da".

Erabaki horren testuingurua ezagutu behar da. Demaneko EAEko hiru delegazioek (Urnietan, Sondika eta Gasteiz) enpresako hitzarmen propioa dute, Gipuzkoako metaleko hitzarmena hobetua. Orain 6 urte Dinamiak enpresa erosi zuenean saiatu zen hitzarmen hau kentzen, baina langileek erantzuna eman eta lan baldintzak mantentzea lortu zuten. Bazuten, beraz, esperientzia enpresako hitzarmenean lortutakoa kanpoko erasoe-tatik babesteko.

Madrilera joandako bi enbaxadoreek argi zeukaten hau guztia, baina asanbladan adostu behar zen langile guztiekin batera. Eta langileen artean ez zen sorpresarik izan. "Madrilen ez genuen ezer egiten. Negoziazio hona ekarri behar genuela adostu genuen guztion artean" zehaztu digu Ibonek. Demaneko langileen erabakiaren berri eman zioten Autobarreko zuzendaritzari, baina hauek ez zuten inolaz ere onartu. "Zuek konpainia barruan zaudete, konpainia bat bakarra da eta Madrilekoa aplikatuko zaitzue, beste guztiei bezala" esaten zuten behin eta berriro tinkotasunez.

"Oso diskurtso korporatibista eta monolitikoa zuten. Ez ziren bere posizioetik milimetro bakarra mugituko", harritzarra lurrean itsatsia nola. "Madrileko negoziazio mahaian bi aulki hutsik utzi zituzten guretzat, beraien erabakiaren irmotasuna adierazte aldera. Gu gabe aurrera zihoztela eta ez zutela atzera egingo adierazteko, egiten zuten bilera bakoitzeko burofax bat, eta beste bat bidaltzen ziguten."

"Oso garrantzitsua zen beraientzat gu Madrileko mahaian sartu, eta han adostutakoarekin bat egitea. Bi aldiz hona etorri ziren Zuzendaritzako bi arrain potolo, gu konbentzitu nahian; Madrilen egon behar genuela zioten behin eta berriz". Bazekiten estatu mailan Demanekoak zirela negoziazio erreal bat aurrera ateratzeko indarra zuten bakarrak. Horregatik Madrilen deskafeinatu nahi zituzten, aurrerantzean arazorik izan ez zezaten, eta buruan zeukaten plan guztia garbi-garbi joan zedin: Autobar-Serventaren bat egitea eta langileak kaleratzeko ERE adostua, lan ikuskaritzak begiratu ere egin gabe onar zezan. Euskal Herrikoei baldintza

bereziak onartuz gero, nork ziurtatuko zien “kutsadura” ez zela beste eskualde batzuetara zabalduko? Baina Demaneko langileek Madrileko baldintzak onartzeak, lan baldintzak nabarmen okertzea zekarren. “Hemengo langileak kontziente ginen horretaz eta gurea defendatzeko borrokatzeko prest.”

Iraila-abendua bitartean luzatu ziren negoziazioak. Abenduaren 1etik aurrera Demaneko langileak Autobar dira, absortzioa gauzatu da. Bizpahiru aste pasata EREa adosten da Madrilen, lan delegaritzan zigilatuz. 1.200 langileetatik 120 kalera merke-merke. Horietatik 12 Demanekoak. Kalera zihozazenen izen abizenak eta jasoko zuten diru kopurua zehaztua zegoen zerrenda batean.

“Gu ez gaude ados, guk geure esparrua nahi dugu. Gure lan baldintzak hemen negoziatu nahi ditugu, eta EREa ez dugu onartzen, esaten diegu, lehen kaleratzea gauzatzen denean grebara goaz”. Urtarrilaren 23an komunikatzen dute lehen kaleratzea. Urtarrilaren 24an Demaneko langileak greban hasten dira.

5 Xake partida martxan: aurreneko mugimendua, enpresarena

Autobar ez zen berria Euskal Herrian. Ezagutzen zuen hemengo errealitatea ederki, istorio hau hasi baino dezente aurretik bi delegazio baitzitu bertan: bata Bizkaian, eta bestea Nafarroan. Demanek berebiziko lehia zuen Noaingo Autobar delegazio honekin Foru Erkidegoan. Sagua eta katua bezala zebiltzan bezero bat besteari nola lapurtuko.

Multinazionalak ondo zekien Demaneko langileen berri, bazekien hitzarmen propioa zutela, Estatuko lan baldintzetatik urrun, eta baziekien

ere negoziatzeko nahikoa indar bazutela. Erreferente bat ziren beste delegazioetako ordezkariarentzat, Madrilgo bilera sonatuan ikusi zen bezala. Horregatik saiatu ziren hasieratik Demaneko ordezkariak Madrileko negoziazioan sar arazten, sindikatuentzat negoziazio mahaian utzitako 15 lekuetatik bi eskainiz. Bi hauek burua makurtuz gero, paseo atsegina izango zen enpresen bat egitea eta EREaren tramitazioa.

Baina ez. Demanekoek argi zituzten gauzak, eta hala adierazi zizkionten multinazionalari ere. Bi aldeek posizioa hartuta borrokarako prestatzea besterik ez zen gelditzen. Eta enpresak denborak neurtuz, lehen kaleratzea iragarri aurretik egin zituen bere lehen mugimenduak greba indargabetzeko, Demanen bezero nagusiak Autobarrekoiei emanaz. Hala, Demaneko langileek betetzen zituzten zenbait makina Autobarrekoak hasi ziren betetzen, enpresak tiro bakarrarekin bi txoritxo lurreratsen zituela: Demani bezeroak galdu araziz, langileak presionatzen zituen beldurraren bidez, alde batetik, eta bestetik, bezero nagusiak Autobarrek elikatuta, Demanen grebaren eragina apaldu nahiez. Enpresaren lehen jokaldia greba hasi aurretik. Garbia, aratza, ixila; boteredunen jokaldi biritila.

Greba aurreratu ahala, gatazka mantentzea gero eta zailagoa izango zela konturatzen joan ziren. Euskal Herriko eta hurbileko lurralde batzue-

Greba 2 hitzetan

Iñigo Balzola • ELA Oria-Goierri

“Lan erreforma geldi daiteke edonon”

Bagenuen hasierako abantaila bat: langileen %95ak afiliatuak ziren. Hori eta lehenagoko gatazkak kontuan hartzen zituen enpresak, gu aintzat hartzeko bederen. Greba behin hasita, eta erresistenzia-kutxari esker (hau ez da dena, baina laguntzen du), gure artean oso harreman estua lortu genuen eta eskualde osoko langile asko gurekin bat zeuden, Deman-eko kafea kontsumitzeari uko eginez. Enpresak sumatzen hasi zen sindikatu honen

sarea uste baino sakonagoa zela.

Deman-eko zuzendaritzak greba zapuzteko saiakerak abian jarri zituen, eta astero helburu horretarako gauza berri bat zegoen mahai-gauean. Jokabide berri horietara egokitu behar ginen gu ere: Ertzaintzari deitzeko ideia horren adibidea da, grebalariak ordezkatzeko lana ilegala zela salatzeke. Azken finean, Deman-eko gatazkak frogatu du lan erreforma enpresa guztietan geldi daitekeela.

tan sakabanatutako plantilla da, eta langile bakoitzak bere lana bakarrik burutu behar du, ordu ezjakinetan, ibilbide luzeak eginez, enpresaz enpresa... Behargin guztiak grebara joateko adostasuna horren zaila ez bazen izan ere, Autobarreko zuzendaritzaren eta eskirolen jarduera gelditzea, aldiz, zaila eta hasiera batean ia ezinezkoa zirudien.

Alde batetik, beste lurraldetatik zetozen eta Autobar taldeko enpresaren langileak baliatuz, eskirolen jarduera ugaritu egin zen, oso modu deskontrolatu batean. "Gu greban egonda, garrantzitsuena zen gure lana inork ez egitea; bestela, grebak ez zuen ezertarako balioko". Beste hitzetan, tokian tokiko lantegien edari eta janari makinak beterik segitzen bazuten, inor ez zen ohartuko Demaneko langileak greban zeudela. Eta larriago zena: Autobarrek ez zuen inolako kalterik nabaritutako, nahiz eta bere plantilla osoa ez lanera joan.

6 Bigarren mugimendua: eskirolen bila, ziztu bizian

Demaneko langileek argi zuten grebara joan behar zutela, baina ohiko enpresetan izan ohi diren zailtasunez gain, bazuten beste erronka erraldoi bat aurrean: nola ziurtatu greba eraginkorra izatea beraien makinak Hego Euskal Herriko bazter guztietan barreiatu egonda. Nola ziurtatu makina horietako produktuak ez zirela kontsumituak izango, eta nola lortu makina horiek ez betetzea enpresak ekarritako eskirolen bidez.

Hasteko, eta enpresaren lehen mugimenduaren aurrean, Demaneko langileek bezeroen enpresetako lan batzordeekin eta ELAko afiliatuekin biltzen hasi ziren, beraien arazoa eta arrazoiak azalduz, elkartasun bila. Bezero nagusienetan izan ziren behin baino gehiagotan langile eta afiliatuen artean konplizitatea lortze aldera, lortu arte. Mugimendua ona izan zen eta bere fruituak eman zituen: enpresa desberdinetako langileek boikota egiten hasi ziren Autobarreko eskirolek betetzen zituzten makinei muzin eginez. Lantegi askotako beharginek kafea termoetan eramaten hasi ziren, Autobar-eko makinak erabiltzeari utziaz. Horrek, bai, bazuen bere eragina enpresaren zenbakietan.

Demaneko langileak bezero nagusienak ziren enpresa aurrean egon ohi ziren goizeko bostetatik arratsaldeko bostetara. Berdin euria, izotza, elurra. Baldintza okerrenetan ere hor *kieto parau*. “Otsaila hasiera gogorra izan zen”. Baldintza gogor horietan eutsita ere, Demaneko langileak nekeak jota ataritik erretiratzen zirenean aprobetxatzen zuten eskirolek beren lan zikina egiteko. Berdin zuen orduak, gaueko hamaikak zein goizeko laurak izan: Autobarri komeni zitzaion momentuan eta lekuan, eskirolak izango ziren han.

Ezinezkoa zen 24 orduak enpresa baten aurrean egotea eskirola noiz etorriko zain. Ezin ere uneoro enpresa nagusi bakoitzaren atarietan egon; ez du ematen. Antolatzeke beste modu bat bilatzea ezinbestekoa zen, eta buruari emanda ideia bat izan zuten: zonaka patruilak sortu.

Hala 6 kotxe hasi ziren Gipuzkoan zehar etengabe bueltaka ekintzarako deia noiz jaso: bi kotxe Deba bailaran, bi Goierri inguruan eta beste bi Donostia aldean. Telefono mugikor batek egingo zuen zentralita lana. Autobarreko furgoneta bezeroen enpresaren bateko sarreran azaldu bezain pronto, langileren batek deitzen zuen, eta bertara azkarren hel zitekeen kotxeari pasatzen zitzaion abisua zentralitatik. Halaxe lortzen zuten eskirola bere lanean zebilela iritsi eta kontuak eskatu ahal izatea. Demaneko enpresa batzordeko zentralita hau 112 antzeko bat bihurtu zen: edonondik hel zitekeen deia edozein momentutan, gehienetan desordutan.

Antolakuntza eta elkartasun honekin, behin baino gehiagotan, eskirola iristen zenerako han zuen zain Deman patruiletako jendea: “Baina nola demontre egiten duzue?” zen eskirolaren galdera harritua.

“Ba arazo handiagoak sortzen genizkienean, eskirolak bikoteka hasi ziren lan egiten, eta gero eta urrunagotik zetozen gure greba oztopatze-ko”. Adibidez, Demaneko ELAkideek frogatuta daukate enpresak hotelak eta bidaia ordaintzen zizkietela eskirolei. Batzuk Sevillatik etorriak, Valentziatik besteak, baita Madril bereko jendea ere. Gizajoak ziren, beharrak bertaratuta. Ez zekiten zertara zetozen ere.

Edozerk balio omen zuen zilegitasun osoko grebaren aurka, eta horrek etsipen eta nekea eragiten zituen grebalariengan. “Oso sakrifizio handiak egiten genituen eguneko 24 ordutan zehar prest egoteko, edonora joateko eskirolen aurka jokatzera”. Tentsioa ere gora zihoan, modu nabarmenean, horrela ibiltzea ez zelako inorentzat batere atsegina. “Baina eskirolak behin eta berriro harrapatzen genituenean hauek ere etsi egiten zuten”. Eta enpresak ezin zuen hori eraman.

Gauzak bere aldera ekartzeko asmoz, enpresak urrats bat gehiago ematea erabaki zuen: Ertzainei deika hasi zen. Indarrez lortuko zuten baldintza okerrenek ere etsiarazten ez zituen Demaneko langileekin amaitzen.

Horrela, egun batean, eta lehen aipatutako gertakizunen batean, Ertzaintza agertu zen greban zeuden langileen eta eskirolen arteko eztabaidan. “Gatazka aurreratu ahala, eta enpresaren estrategia berriei erantzunez, guk ere aldatzen genuen gure jokabidea”, azaltzen dute ELAkideek. “Ertzaintza agertu zenetik, beste aurrerapausoa eman genuen guk. Indarrez eta gogor erantzun ordez, burua erabiliz erantzun genuen: gu izanen ginen salaketak jarriko genituenak”. Hain zen harrigarria jokabide berri hori ezen ertzainek, beraiek, ez baitzekiten oso ongi nola jokatu. “Baina zuek, pikete bezala, jarri nahi al duzue salaketa bat lan egiten ari direnen aurka?”, galdetzen zuten egoera horri nondik heldu jakin gabe. “Bai, bai”, erantzuten genien guk. “Haiek dira eskirolak, eta modu ilegal batean ari dira, greban dauden langileak ordezkatzuz”.

Hori gutxi balitz, grebalariak ziren ertzaintzari kausa irekitzea eskatzen ziotenak, hala, gertakarian zeuden guztiak identifikatu behar izateko. Halaxe eskirolen nortasuna idatzia gelditzen zen, eta horrekin Ertzaintzan salaketa jar zitekeen. “Zerbitzu juridikoen aholkua segituz, barne-eskirolajea deritzona salatzen genuen, gertatzen ari zena jakin zedin. Ez genekien bide horrek zerbait emango zuen ala ez, baina proba egitea erabaki genuen, badaezpada ere”. Momentuz, tokian tokiko makinak betetzeko jarduera erabat oztopatzea lortu zuten, eskirolen bisita bakoitza asko luzatzen zelako, eta azkenik enpresari kalte handia sortu zioten.

7 Basamortuaren zeharkaldia

Ibonek badu data bat gogoan zizelkatua: otsailaren 10a, ostirala. Gaitzak ez direla bakarka etortzen dio atsotitzak zuzenki, eta bi harri lauza jausi zitzaizkion egun horretan gainean Iboni. Egia esan bat berari, eta bestea langile guztiei: Rajoyren lan-erreforma, lan harremanak goitik behera aldatuko dituen. Erreforma horrek aukera guztiak ematen zizkion Autobarri nahi zuena egiteko, eta aurretik jaso zuen berri txarrari gehituta hondoratu egin zuen.

Zama handia zuen buruan, eta bere lankideekin konpartitu behar zuen, “baina astelehenera arte itxarotea erabaki nuen. Asanblada genuen deituta egun horretan, eta ez nien besteei asteburua izorratu nahi. Banekien asanblada horretan emango nien berrien ostean gehienek greba bertan behera uztea erabakiko zutela. Lur jota nengoen”.

Langileak goizero Urnietako egoitza atarian elkartzen ziren, eta enpresak hori jakinda egunero zerrenda bat itsasten zuen hesian. Grebak zirauen bitartean Demanek galdutako enpresak. “Tranpa egiten zuten, horietako asko Autobarri nahita pasatakoak ziren, eta beste asko lehenagotik galduta zituztenak. Baina gure erruz galtzen zirela sinestarazi nahi ziguten, eta gu desanimatu nahi gintuzten” azaldu digu Jaionek. “Geneukan batasuna zapuztu nahi zuten zerrenda horiekin, zenbaiten artean dudak sortu, kezka... Gutxi behar da halako egoeretan”.

Asteleheneko asanblada iritsi zen eta lankideei lan erreforma azaldu ondoren lehergailua bota zuen Ibonek: “Aristrain galdu dugu”. Demaneko bezero garrantzitsuenetariko bat. Isiltasuna.

“Nik uste nuenaren kontra langile guztiek aurrera egitea erabaki genuen. Inflexio puntua izan zen. Bagenekien kostak ahala kostak guztiok elkarrekin aurrera egingo genuela, eta halaxe, batasun sendotuarekin, Autobarren kontrako gerrari berrekin genion indarberriturik”.

Deman-eko gatazkaren bilakaeran beste elementu deigarria da Euskal Herritik kanpoko langileen elkartasuna jaso izana, batez ere Kantabrian

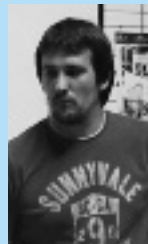
eta Errioxan. Bertako beharginek, Autobar multinazionalaren pean ere ziharduten, eta argi zeukaten euskal langileen borroka beraiena zela ere. Eta ez bakarrik enpresa beraren langileena, baizik eta makinak jarririk zeuden lantegienarenak ere, egun batetik bestera gastua egiteari utzi zioten hainbat lekutan, eta Autobarreko zuzendaritzak ohartu zen oso zaila izanzen zela gatazka Euskal Herriko puntu jakin batzuetan mantentzea, beste lekuetara hedatu gabe.

Beste langile batzordeetatik eta hainbat enpresen zuzendaritzetatik jasotako elkartasuna iristen zitzairen grebalariei, eta hori gertatzen zen bakoitzean faxen bidez bidaltzen zuten Madrilerara, bertako jabeak kezkatzeko asmotan. Alabaina, ez omen zituzten desiratutako etekinak atera, enpresa ez zelako mugitzen, ezta zentimetro bat ere. Gauzak horrela, ELAk erabaki zuen erregulazio-espeditatearen ondoko Madrilen sinatutako hitzarmenaren kontra jotzea, helegite bat jarritz. Bide juridiko horrek UGTk eta CCOOk adostu zuten akordia bere osotasunean salatzen zuen.

Lehen momentuan, horrek ez zuen inolako etekinik eman, eta deitutako “basamortuaren zeharkaldia” ez zen arindu. “Hilabete bat pasa genuen enpresaren berririk jaso gabe, eta etsipena areagotzen joan zen gure artean”, aitortzen dute Fontanek eta Zamoranok. Oso fase kritikoan zeuden Deman-eko grebaliariak, eta ustezko berri ona zenak etsipen sakonago batera eramán zituzten. “Madrileko hitzarmenaren aurkako salaketari erantzunez, enpresak deitu gintuen, martxoaren erdian, Iruñean burutu behar zen bilera batera; oso baikor agertu ginen bertan, baina berehala zulatu ziguten bermerik gabeko puztutako globoa”. Azkenik, gainerako lurraldetan indarrean zeuden baina baldintza hobexegoak eskaini zituzkien enpresak, baina hori ez zen nahikoa bi hilabeteko greba bukatzeko. “Azken finean, Madrilen gu gabe sinatu zutena onartu behar genuen, eta hortik ez ginen pasako”. Ba orduan, enpresak bere horretan segitzen baldin bazuen, haiek ere grebarekin aurrera egin behar zuten. “Segi eta eutsi baino ez genuen”. Segitu bai, baina nola, nondik abiatu, zer demontre egin behar zuten beste aldean zegoen tinkotasuna malgutzeko...

Greba 2 hitzetan

Egoitz Iturbe • ELA Oria-Goierri

“Elkartasunez, kaferik ez”

Gatazka honetan eragin handia izan dituzten bi puntu aipatu nahi ditut hemen:

Alde batetik langileen arteko harreman pertsonal on eta estua. Beraien artean zuten konplizitatea momentu on zein txarretan aurrera egiteko funtsezkoa izan zen.

Eta bestetik enpresa bezero nagusietako lan batzordeekin egin den lana. Oso ongi landu den gaia izan da, lortu ziren emaitzak adieraz-

ten duten gisan: hamaika atal sindikalekin egon dira beren gatazka azaldu eta ulertaraziz, borrokako agente aktibo bihurtu arte. Oso paper garrantzitsua izan dute bezeroen enpresetako langileek gatazka hau ongi amai dadin. Langile ugari kafea hartzeari utzi zioten, horrek askorentzat suposatzen zuenarekin, Demaneko langileen borrokarekin bat egiteko.

8 Gatazka hedatuz... Eskoziaraino

“Egun jakin batean konturatu ginen oso inportantea izanen zela gure borrokari oihartzun handiagoa ematea”, gogora ekarri dute Jaione Zamoranok eta Ibon Fontanek. “Eta prentsaurreko, agerraldi eta asanblada publikoak egiten hasi ginen”. Gatazka hedatzen hasi zen, gero eta jende gehiagok zekizkien Deman-eko grebaren ingurukoak, eta Autobarren izena “zikintzen” zihoan erabat. Prentsan ere geroz eta gehiago hasi ginen ateratzen, eta Autobarri buruzko albiste guztiak faxez bidaltzen genizkien Madrilera”. Jakina denez, Autobar multinazionalak Estatuko txoko guztietako enpresak erosiak zituen, eta Euskal Herrian

garatzen ari zen gatazkak gainontzeko lurraldeetan zegoen enpresaren irudia kaxkartzen zuen.

Orduan, beste pausu bat emateko garaia iritsia zen. “Oso argi geneukan greba aurreratzen zihoan ahala gure jokabidea ere egokitu beharko genuela, eta jarduera horri ekin genion gogo handiz”, azpimarratzen dute ELAko afiliatuek. Eta jakin gabe, asmatu zuten. Garai hartan, 2012ko apirilean, Autobar-eko jarrera mugiezina bazirudien ere, ez zuten etsi. Pankartak egiten hasi ziren eta, Euskal Herriko bizikleta itzuliak telebistan segimendu handia izanen zuelakoan, txirrindulariak igaro behar zuten leku jakin batzuetan jarri zituzten... Ibardin gainera (Beratik oso gertu) iristen zen etapan Autobar-eko grebari buruzko pankarta erraldoi bat kokatu zuten oso ikusgarria zen leku batean, eta ziklistak ia banan banan hortik igaro ziren, oso aldapa malkartsua zelako... “Are gogorragoa zen gurea, baina bertan pankarta bat jartzeak ezusteko etekinak eman zizkigun”.

Haxe da, Autobar-eko zuzendari nagusia Eskozian zegoen, bere etxean patxada ederrean telebista ikusten... Ibardin gaineko pankarta agertu arte. Deman-eko inork ez zekien txirrindularitza gustatzen zitzaionik, eta horregatik ezin zuten jakin zer nolako eragina izanen zuen ekin-tza hark... “Eskoziako zuzendari nagusiak sofatik egindako jauzia imajinatzen dugu... Eta handik gutxira, oraindik guk jakin gabe, gauzak mugitzen hasi ziren”. Ibardineko etapa apirilaren 5ean ospatu zen, Aste Santuaren atarian, hain justu. Gauzak modu motelean martxan jarri ziren, baina “jada bigarren bilera batean zerbait gehiago ikusi ahal izan genuen, baikorrek izateko zantzuak; hala ere, ez genuen nahi izugarritzko ilusiorik hartu, lehenagoko etsipena berriro gerta ez zedin”.

Nolanahi ere, Aste Santuaren ondoren “harrigarria zen jarrera aldaketa sumatu genuen enpresa aldetik; benetako kontaktuak eta elkarrizketak ziren, nabaritzen zitzaien hitzarmen batera iristeko nahia, ala beharra, ez dakigu”. Momentu batean, Autobar-eko zuzendaritzak aitortu zuen “Euskal Herria bere negoziorik hoberena zela, oso lurralde txikia bada ere; agian hemengo langileak gara lan zentroen makinetan gehien gatatzen dugunak, beste lekuetakoak baino askoz gehiago, auskalo!”, kon-tatzen dute ELAko delegatuek. Egia esan, sindikatu aldetik ez dago baieztapen hori segurtatzeko modurik, baina bai beste gogoeta bat. “Guk

uste dugu Autobar-eko zuzendaritza, etorri berriak ia denak, ez zutela ezagutzen Euskal Herriko egoera sindikala edo guk geneukan antolakuntza maila”. Beste hitzetan, Madrileko nagusiek ez zuten UGT-CCOO eta ELAren arteko inolako ezberdintasunik ikusten, baina inpresio hori aldatzen joan zen apurka-apurka, batez ere greba aurrera zihoan heinean. “Egun batean konturatu ziren gure atzean oso sindikatu indartsua geneukala, gurekin bat zegoela erabat. Alde batetik -ondorioztatzen du lbon Fontanek-, harritu egiten ziren halako greba luze batean ez geneulako inolako ahultasun zantzurik islatzen. Sekretua erresistenzia-kutxan zegoen, jakina, guretzako sekretua ez zena, ezta hemengo inorentzat ere, baina haiek, urruntasunetik ez zuten benetan sinisten horrelako garrantzirik izan zezakeenik. Agian egunen batean bukatuko zela suposatuko zuten, eta hori gertatzen ez zela ikustean, negoziatzera kondenturik zeudela konturatu ziren”.

Eta ez bakarrik erresistenzia-kutxa, baizik eta Autobar-eko zuzendaritzak Euskal Herrian zehar ELAk daukan antolakuntza maila ez zuen espero. “Ez zen erraza izan, baina azkenean oso sare handia osatu ahal izan genuen eskirolen aurkako ekintzak burutzeko, eta gutxi gora behera lurralde osoa zelatatzen genuen; ez zen gauza handirik gertatzen guk jakin gabe, eta hori dena ELAren beste delegatu eta batzordeko langileei esker lortu genuen”. Berdinketa amaiezin baten aurrean zeudela ohartu ziren enpresaburuak: Autobar-eko ekimen berri bakoitzak (eskirolak, bezeroen galeraren zerranda, Ertzaintzari deitzea eta abar) bazuen bere erantzuna langileen aldetik, greba sasi-dinamiko bat suertatuz. “Zu mugitzen bazara, ni ere, zure aurrerapausoa neutralizatze aldera, xake partida erraldoi bat balitz bezala”.

9 Agur, mister Marshall

Hala eta guztiz ere, Deman-eko langileek ez ziren Autobar-eko enpresaburuekin fio. “Gogoratu behar da aurreneko bileran gertatutakoa: lau kaleratuekin atera ginen paper sinatu batean guztiz kontrakoa jarri zuten arren”. Orduan, hitzarmenaren sinaduraren egunean bertan grebaren azken ekintza burutu zuten, badaezpada ere. Zuzendari nagusiak Eskoziatik Urnietarako bidea egin behar zuenez derrigorrez, haren neurriko ongietorria prestatu zuten langileek. “Tuteratik Urnietarako autopistako zubi batzuetan Autobar-eko grebari buruzko pankartak zintzilikatu genituen, berak jakin zezan zer nolako oihartzuna zuen guk eramandako borrokak”. Zur eta lur geratu zen enpresaburua, nola ez, hain antolakuntza ona ikustean. “Ezin ginen erlaxatu azken egunean ere”.

Azken negoziazioa uste baino azkarragoa joan zen eta maiatzaren lehenaren bezperan greba bertan behera utzi ahal izan zuten. Hitzarmenaren punturik garrantzitsuena zen Madrileko adostutakoa ez zela inoiz Euskal Herrian aplikatuko. Autobar-eko Estatuko konbenioak ez zuten izanen inolako indarririk hemen, “bertan lan egin, bertan erabaki”

oinarrizko printzipioa bere osotasunean beteaz. Eta Deman-eko hitzarmena beste lekuetan baino askoz hobea da langileentzat: %23ko gehiago kobratuko dute eta 100 ordu gutxiago lan egin, hau da urteko 1.592 ordu, asteko 35, beste modura esanda. “Historikoki gertatu den bezala, Gipuzkoako Metalaren baldintzak baino hobekak dira gureak, hain gogorra izan den borroka baten ostean”. Horren seinale izan da plantillaren murrizketa, baina inor ez da kaleratua izan. “Badira batzuk aurrejubilatutako edo borondatezko irteera aukeratu dutenak, beti ere kalte-ordain nahiko onarekin (40 egun urtero, inongo mugarik gabe)”, hasierako kaleratu askok ez zuten enpresara itzuli nahi, eskubide hori lortuta ere.

Eguneroko baldintzetatik harago, Deman-eko ELA kideei ez zaie ahazten beste helburua: PP eta UPN-ko lan erreforma bertan behera uztea, batez ere bere enpresan. “Honaino iritsi da lan erreforma, gure ateraino hain justu; baina ez diogu gure enpresan sartzen utzi”. Nolanahi ere, ultraaktibitatea zen azken momentura arte aitortuta ez zeukaten elementua: “Azken minutuan lortu genuen; gure hitzarmenak bi urteko luzera izanen du, baina indarrean segituko du hurrengo sinatu arte; hau da, ez dugu gure borrokari esker lortutako baldintzak galduko egun batetik bestera”. Jakina denez, lan erreformaren kalteak ez dira horretan gelditzen, eta horri erantzuten, Deman-eko hitzarmenak ez ditu “inplikazioak, absentismoaren bidezko kaleratzeak edota %10ko malgutasunik onartuko”.

Hauexek dira, ez bakarrik lau hilabeteko grebaren emaitzak, baizik eta urte luzeko ekintza sindikalaren abantailak: ia erabateko afiliazioa, tinkotasuna eta justua denaren aldeko jarrera sutua. “Lan erreforma geldi daiteke, oso zaila den arren”. Horretarako tresna berriak (eta asmatuak) erabiltzeko beharrean gaude, Autobar-eko enpresaburu bati aitortu zioten bezala, hau galdetu zuenean: “Baina autopistako pankartak, bakarrik eskoziarra inpresionatzeko jarri dituzue ezta?”. Ba bai, “Bienvenido mister Marshall aldrebestu batean bageunde bezala”.

Deman-en ELAko delegatuak:

GIPUZKOA	BIZKAIA	ARABA
Ibon Fontán	Joserra Díez	Iñaki García
Jaione Zamorano	Javi Bernal	
Pedro Santiago		

Eskerrak enpresa batzorde hauei:

Bellota (Legazpi)	Papelera Zikuniaga (Hernani),
Hijos de Juan de Garay (Oñati)	Hernani eta Pasaiako zaharren egoitzak
CIE (Legazpi)	Petronor (Muskiz)
Arcelor (Zumarraga-Bergara- Basauri)	Artetxe (Mungia)
Indar (Beasain)	Labe In (Zamudio)
Thyssen (Andoain)	Laudioko Udala
SAPA (Andoain)	Tubos Reunidos (Amurrio)
Grúas Jaso (Itsasondo)	EFN (Gasteiz)
Papresa (Erreterria)	Eurotools (Gasteiz-Irun)
Carrefour (Oiartzun)	Benelli (Gasteiz)
Gipuzkoako Foru Aldundia	Aernova (Gasteiz)...

DEMAN
LAN ERREFORMA GARAITZEKO XAKE PARTIDA ERRALDOIA

